

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра економіки, права та управління бізнесом

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності «076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
за магістерською програмою професійного спрямування
«Економіка, планування та управління бізнесом»

на тему: **«ОБГРУНТУВАННЯ ПЕРСПЕКТИВ РОЗВИТКУ
ВЕЛОІНФРАСТРУКТУРИ (НА ПРИКЛАДІ М. ОДЕСИ)»**

Виконавець:

студентка 65 групи ФЕУП

Палієнко Анастасія Вячеславівна _____
(підпис)

Науковий керівник:

д. е. н., професор

Балджи Марина Дмитрівна _____
(підпис)

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Сьогодні більшість передових країн світу долучаються до втілення політики сталого розвитку. Вона вказує на необхідність розвитку екологічно чистих видів транспорту в містах. Стала (збалансована) мобільність у містах полягає в пріоритетності розвитку міської інфраструктури для людей: пішохідної, велосипедної та громадського транспорту – такої, що зменшує екологічні ризики, є більш безпечною для людини та середовища. Актуальність розвитку велосипедного транспорту підтверджується й тим, що велосипед є видом транспорту, що дешевий у використанні та обслуговуванні, корисний для здоров'я людини та сталого розвитку міста, а розбудова велосипедної інфраструктури є дешевою та швидкою в реалізації порівняно з іншими видами транспорту.

Розвиток велосипедного руху у м. Одесі допоможе розв'язати низку проблем, пов'язаних з поліпшенням екологічної ситуації, підвищенням мобільності, а також матиме позитивний економічний ефект. Створення пішохідно-велосипедних зон у місті сприятиме зниженню показників забруднення навколишнього середовища до норм, прийнятних для життя та діяльності мешканців і гостей міста. Місто, яке дбає про збереження свого потенціалу, екологію та розвиток велосипедних шляхів на дорогах і у зелених зонах, привабить значну частину туристів з України та із-за кордону. Зростання частки велосипедного руху є одним з тактичних засобів досягнення стратегічної мети – зробити транспортну систему міста сталою, а громадський простір міста доступним для всіх його користувачів.

Мета кваліфікаційної роботи – теоретичне обґрунтування, методичні та прикладні аспекти перспектив розвитку велосипедної інфраструктури на прикладі м. Одеси.

Мета кваліфікаційної роботи реалізується через конкретні **завдання**:

- визначити сутність та складові елементи інфраструктури міста;
- охарактеризувати велосипедну інфраструктуру як складову соціальної інфраструктури міста;
- проаналізувати закордонний досвід розвитку велосипедної інфраструктури;
- визначити передумови розвитку велосипедної інфраструктури в м. Одесі;
- проаналізувати можливості та обмеження перспектив розвитку велосипедної інфраструктури;
- обґрунтувати доцільність впровадження велосипедної інфраструктури в м. Одесі;
- охарактеризувати проект створення та розвитку велосипедної інфраструктури в м. Одесі;
- дослідити прогностичні тенденції розвитку велосипедної інфраструктури в м. Одесі;
- оцінити очікуваний соціальний та економічний ефект від створення та розвитку велосипедної інфраструктури в м. Одесі.

Об'єктом дослідження є процес розвитку велосипедної інфраструктури як складової соціальної інфраструктури м. Одеси.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних та прикладних аспектів обґрунтування перспектив розвитку велосипедної інфраструктури в м. Одесі.

Методи дослідження, що використовувались при написанні кваліфікаційної роботи можна згрупувати наступним чином:

- загальнонаукові – з метою визначення теоретичних аспектів теми та визначення сутності певних категорій;
- логічної абстракції (аналіз і синтез, індукція та дедукція) – з метою поділу загального поняття або явища на окремі складові та визначення взаємозв'язку між ними;
- економіко-статистичного аналізу (табличний, графічний, групування, класифікації) – з метою групування та наочного подання цифрової інформації, динаміки показників тощо;
- маркетингові (SWOT-аналіз, PEST-аналіз, спостереження) – з метою аналізу можливостей та загроз перспектив розвитку велосипедної інфраструктури на прикладі м. Одеси.
- соціологічних досліджень (опитування, анкетування, інтерв'ю) – з метою аналізу поточного стану велосипедної інфраструктури в м. Одесі та визначення доцільності її розвитку.

Інформаційну базу дослідження складають: посібник Бондаренко І. «Комфортне місто: як спланувати велосипедну інфраструктуру», українська версія підручника з велосипедної політики «PRESTO», німецькі рекомендації з організації руху велосипедного транспорту ERA, Закон України «Про правила дорожнього руху», Державні будівельні норми ДБН В.2.3-5:2018 «Вулиці та дороги населених пунктів» та ДБН Б.2.2-12:2019 «Містобудування. Планування і забудова міських і сільських поселень».

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (60 найменувань) та 4-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 88 сторінок. Основний зміст викладено на 66-ти сторінках. Робота містить 18 таблиць, 20 рисунків.

Публікації та апробація результатів дослідження. За результатами проведених досліджень опублікована стаття Палієнко А. В. Передумови розвитку велосипедної інфраструктури на прикладі міста Одеси// М. Д. Балджи, А. В. Палієнко// Науковий студентський вісник. Одеський національний економічний університет. Факультет економіки та управління підприємництвом – 2019.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«Теоретичні аспекти розвитку велосипедної інфраструктури»** розглянуто сутність та різновиди інфраструктури міста, визначено велосипедну інфраструктуру як складову соціальної інфраструктури, проаналізовано закордонний досвід розвитку велосипедної інфраструктури.

У другому розділі **«Аналіз основних тенденцій розвитку велосипедної інфраструктури м. Одеси»** проаналізовано стан та передумови розвитку велосипедної інфраструктури в м. Одесі, визначено доцільність створення та

розвитку велосипедної інфраструктури на основі соціологічного опитування мешканців м. Одеси, визначено конкурентні переваги та обмеження перспектив розвитку велосипедної інфраструктури в м. Одесі.

У третьому розділі «*Перспективи розвитку велосипедної інфраструктури в м. Одесі*» обґрунтовано програму облаштування велосипедної інфраструктури в м. Одесі та створення повсякденних та рекреаційних маршрутів загальною протяжністю 86,4 км, визначено тенденції розвитку велосипедної інфраструктури в м. Одесі за прогнозованими сценаріями, оцінено суспільну та економічну ефективність інвестицій у розвиток велоінфраструктури в м. Одесі.

ВИСНОВКИ

У ході проведеного дослідження щодо обґрунтування перспектив розвитку велосипедної інфраструктури (на прикладі м. Одеси) можна зробити наступні висновки:

1. Сьогодні більшість передових країн світу долучаються до втілення політики сталого розвитку. Вона вказує на необхідність розвитку екологічно чистих видів транспорту в містах. Стала (збалансована) мобільність у містах полягає в пріоритетності розвитку міської інфраструктури для людей (пішохідної, велосипедної та громадського транспорту), що зменшує екологічні ризики, є більш безпечною для людини та середовища.
2. Екологічно чисті види пересування економічно ефективніші, а також доступніші для всіх категорій населення. Тому, розвиток велосипедної інфраструктури є актуальним та забезпечує комфортні умови проживання населення міста, розвиток і функціонування міської економіки. Саме високий розвиток інфраструктури в місті є одним із найвагоміших показників для залучення інвестицій та ведення бізнесу.
3. Успішний досвід європейських міст свідчить про те, що велосипед може стати одним із пріоритетних видів міського транспорту (наприклад, в Копенгагені та Амстердамі, загальноновизнаних велосипедних столицях, близько 30% всіх поїздок здійснюється на велосипеді). Масштабне дослідження, проведене Європейською федерацією велосипедистів, дало змогу обрахувати сумарний економічний ефект від їзди на велосипеді, що оцінюється більше, ніж у 513 мільярдів євро.
4. Доцільним є перейняти європейський досвід з проектування та розвитку велосипедної інфраструктури в м. Одесі за такими напрямками: надання пріоритету екологічним видам транспорту, вкладання «зелених інвестицій» у розвиток велосипедної інфраструктури, удосконалити нормативно-правову базу (Правила дорожнього руху, державні стандарти та будівельні норми з проектування та будівництва різноманітних форм руху велосипедного транспорту), популяризація та промоція велосипедного руху серед населення міста, раціональне використання міського простору тощо.
5. Велосипедна інфраструктура в м. Одесі перебуває на початку свого розвитку. Не існує єдиної мережі велосипедних доріжок, які з'єднанні між собою, для

того щоб мати можливість доїхати з однієї точки міста в іншу. Розвиток велосипедної інфраструктури в м. Одесі здатний вирішити такі проблеми, як: екологічна проблема; проблема мобільності громадян та гостей міста; проблема підвищення туристичної привабливості міста; проблема підвищеної аварійності на дорогах міста; проблема популяризації активного, здорового способу життя громадян міста і занять спортом.

6. У рамках дослідження перспектив розвитку велосипедної інфраструктури, з метою визначення доцільності створення велосипедної інфраструктури, було проведено соціологічне опитування. Головними результатами даного дослідження є: основною метою поїздок у 68 % опитуваних є дозвілля; 35% респондентів використовують велосипед кілька разів на тиждень; лише 0,1% поїздок на роботу здійснюються велосипедом; більше третини подорожей з дому до місця роботи здійснюється на відстань від 5 до 8 км; найбільшою перешкодою на шляху одеських велосипедистів є погана якість доріг та тротуарів (75,3% позначили цю проблему як дуже важливу); також 45% відзначають відсутність велоінфраструктури як дуже важливу проблему; головними перешкодами, що заважають почати користуватись велосипедом частіше є відсутність велосипеда (50%) та відсутність велоінфраструктури (46%); 62,5 % опитуваних визначило створення повноцінної велоінфраструктури як основну зміну в місті, що заохотить населення почати користуватись або більше їздити велосипедом.
7. Досліджуючи перспективи розвитку велосипедної інфраструктури, було запропоновано створення в м. Одесі восьми основних веломаршрутів («кільцевий», «суворівський», «приморський», «фонтанський», «аеропортівський» «історичний» або «туристичний», «студентський», «середньofонтанський») загальною протяжністю 86,4 км. Очікувана вартість будівництва мережі даних маршрутів визначена у розмірі 106272 тис. грн.
8. Аналізуючи прогнозовані тенденції розвитку велосипедної інфраструктури в м. Одесі за сценаріями (перший сценарій – збільшення частки їзди велосипедом до 1,5%; другий сценарій – збільшення частки їзди велосипедом до 3%; третій сценарій – збільшення частки їзди велосипедом до 5 %) було визначено очікуваний соціально-економічний ефект від впровадження та розвитку велосипедної інфраструктури.
9. За критерієм соціально-економічної доцільності розвитку велосипедної інфраструктури міста прогнозована економія річних транспортних втрат складає від 105,28 млн грн до 368,5 млн грн в залежності від сценарію розвитку. Тобто термін окупності дорівнює або є меншим за один рік. За критерієм енергетичних втрат, завдяки розвитку велоінфраструктури та скороченню частки використання моторизованого транспорту можна отримати економію у розмірі від 8472,2 літрів до 32779,38 літрів палива на добу в залежності від сценарію. За екологічними критеріями, ефект від реалізації велоінфраструктури можна оцінити непотраплянням шкідливих речовин у повітря міста від 11,04 тон до 42,6 тон на добу, в залежності від сценарію розвитку.

АНОТАЦІЯ

Палієнко А. В. «Обґрунтування перспектив розвитку велоінфраструктури (на прикладі м. Одеси)».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за магістерською програмою професійного спрямування «Економіка, планування та управління бізнесом». –

Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2019

У роботі розглядаються теоретичні аспекти інфраструктури міста та велосипедної інфраструктури. Проаналізовано закордонний досвід розвитку велосипедної інфраструктури. Визначено стан та передумови розвитку велосипедної інфраструктури в м. Одесі. Обґрунтовано доцільність створення та розвитку велосипедної інфраструктури. Запропоновано створення в м. Одесі мережі повсякденних та рекреаційних велосипедних маршрутів загальною протяжністю 86,4 км. Визначено тенденції розвитку велосипедної інфраструктури в м. Одесі за прогнозованими сценаріями. Оцінено суспільну та економічну ефективність інвестицій у розвиток велосипедної інфраструктури в м. Одесі.

Ключові слова: інфраструктура міста, велосипедна інфраструктура, велосипедна доріжка, зарубіжний досвід, прогноз, оцінка ефективності капітальних інвестицій.

ANNOTATION

Paliienko A. V. «Substantiation of prospects for the development of bicycle infrastructure (on the example of Odessa city)»

Qualifying work on obtaining a master`s degree in the speciality 076 Entrepreneurship, trade and stock exchange activity» under the master`s program «Economics, planning and business management». – Odessa National Economic University. – Odessa, 2019

The work deals with the theoretical aspects of city and bicycle infrastructure. Author analysis foreign experience in the development of bicycle infrastructure. Author determines condition and prerequisites for the development of bicycle infrastructure in Odessa. The expediency of creation and development of bicycle infrastructure is substantiated. Author proposes to create a network of daily and recreational bicycle routes with a total length of 86.4 km in Odessa. Trends in the development of bicycle infrastructure in Odessa were determined according to the projected scenarios. The social and economic efficiency of investments in the development of bicycle infrastructure in Odessa was evaluated.

Key words: city infrastructure, bicycle infrastructure, bicycle lane, foreign experience, forecast, evaluation of capital investment efficiency.